UCHWAŁA NR 224.XXXIV.2022
RADY GMINY STARCZA

z dnia 25 marca 2022 r.

w sprawie zatwierdzenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Starcza na lata 2022-2024

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.) w związku z art. 4[1] ust 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn.zm.) oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2020r., poz. 2050 i z 2021r., poz. 2469)

Rada Gminy Starcza
uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Starcza na lata 2022-2024 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc Uchwala Nr 212.XXXII.2021 Rady Gminy Starcza z dnia 17 grudnia 2021r. w sprawie zatwierdzenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 rok.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 2022r.

Przewodnicząca Rady Gminy

mgr Ewa Jędrzejewska

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr 224.XXXIV.2022
Rady Gminy Starcza
z dnia 25 marca 2022 r.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Starcza na lata 2022-2024

I. WSTĘP

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Starcza na lata 2022-2024 jest następstwem obowiązków nałożonych na jednostki samorządu terytorialnego ustawą z 17 grudnia 2021 roku o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Z 2021 poz. 2469). Program stanowi kontynuację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 rok (które tracą swoją moc obowiązującą 31 marca 2022 roku) oraz programów z lat poprzednich.

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii należy do zadań własnych gminy. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2024, określa cele i zadania w zakresie profilaktyki oraz rozwiązywania problemów wynikających z używania alkoholu, narkotyków oraz występowania uzależnień behawioralnych. Program stanowi część gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, opracowano go zgodnie z treścią ustawy z dnia 6 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii a także zgodnie z Narodowym Programem Zdrowia na lata 2021-2025. Program ten jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań profilaktycznych oraz naprawczych, zmierzających do ograniczenia spożycia alkoholu i narkotyków oraz do występowania uzależnień behawioralnych wśród mieszkańców Gminy Starcza.

Realizacja zadań zawartych w Programie będzie przebiegać w sposób dostosowany do lokalnych potrzeb i możliwości prowadzenia określonych zadań poprzez wykorzystanie posiadanych zasobów instytucjonalnych i osobowych. Niniejszy program w sposób całościowy skupia się na problemach w obszarze uzależnień od napojów alkoholowych, środków psychoaktywnych i uzależnieniach behawioralnych. Program został dostosowany do specyfiki problemów występujących na terenie gminy Starcza i uwzględnia lokalne możliwości jego realizacji.

II. WYJAŚNIENIE PODSTAWOWYCH POJĘĆ ORAZ PRZEDSTAWIENIE ZJAWISKA UZALEŻNIENIA OD ALKOHOLU, NARKOTYKÓW I UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH

Styl życia, a także środowisko naturalne i społeczne, w którym żyjemy, powodują że nasze zdrowie psychiczne narażone jest na wiele zagrożeń. Bardzo duży wpływ na nasze zdrowie psychiczne wywierają również uzależnienia:

•od alkoholu,

•od substancji psychoaktywnych (w tym narkotyków),

•behawioralne (od czynności, np. pracy, zakupów, internetu).

1. Uzależnienia

Uzależnienie to silne pragnienie zażywania substancji psychoaktywnej bądź wykonywania jakiejś czynności, zdobywanie jej w wystarczającej ilości i silna skłonność do wznowienia zażywania po przerwie w zażywaniu. **Uzależnienie jest chorobą**, która ma szkodliwy wpływ na funkcjonowanie fizyczne, psychiczne i społeczne.

Wyróżniamy uzależnienie psychiczne i fizyczne:

•**uzależnienie fizjologiczne** – zwane też czasem fizycznym, to **nabyta silna potrzeba stałego zażywania jakiejś substancji, odczuwana jako szereg dolegliwości fizycznych**, np. bóle, biegunki, uczucie zimna, wymioty, drżenia mięśni, bezsenność. Zaprzestanie jej zażywania (odstawienie) prowadzi do wystąpienia zespołu objawów, które określa się jako zespół abstynencyjny. W leczeniu uzależnienia fizjologicznego stosowana jest detoksykacja, czyli odtrucie.

•**uzależnienie psychiczne** – to stan emocjonalny nieodpartej chęci zażywania substancji uzależniającej, albo dla jej pozytywnego skutku działania, albo w celu uniknięcia negatywnych skutków związanych z odstawieniem.

Narkotyk, substancja psychoaktywna, środek odurzający, używka – to określenia o podobnym znaczeniu stosowane wymiennie w języku potocznym. W medycynie, psychologii aktualnie obowiązującym nazewnictwem jest substancja psychoaktywna. W medycynie „narkotykami” określa się te substancje psychoaktywne, które działają m.in. przeciwbólowo poprzez określone receptory mózgowe (opioidowe). Z kolei pojęcie narkomanii wywodzi się od słowa "narcos" co oznacza odurzenie, senność, uśpienie.

Substancje psychoaktywne:

•wpływają na centralny układ nerwowy

•przyjmowane są w celu doznania przyjemności, zmiany świadomości, uzyskania określonego nastoju, przeżycia ekstremalnych doznań

•wpływają na organizm człowieka powodując w różnym stopniu zmiany psychiczne (np. euforię, zmieniony odbiór rzeczywistości, iluzje, omamy, zaburzenia pamięci) oraz fizyczne (np. wzrost ciśnienia krwi, przyspieszenie tętna, pobudzenie)

•przewlekle przyjmowane mogą prowadzić do uzależnienia, które często nazywane też jest narkomanią czy toksykomanią

•mają pochodzenie naturalne lub syntetyczne

•często, szczególnie w publikacjach popularnych są dzielone na tzw. narkotyki miękkie (jako bezpieczne, mało szkodliwe) oraz twarde (niebezpieczne, groźne). Za „narkotyk miękki" uznawana jest np. marihuana. Określenia te są mylące, nieprawdziwe, dają złudne poczucie bezpieczeństwa np. przy stosowaniu marihuany.

W Polsce obowiązuje podział substancji psychoaktywnych na trzy główne grupy:

•alkohol, opiaty, leki uspokajające i nasenne (działające głównie rozluźniająco, uspokajająco, nasennie)

•kanabinole i inne substancje halucynogenne, lotne rozpuszczalniki (działające głównie euforycznie, powodujące omamy, urojenia)

•kokaina i inne substancje stymulujące, nikotyna (działające pobudzająco, podwyższające nastrój)

Klasyfikacja substancji psychoaktywnych

W Polsce od 1992 r. obowiązuje Międzynarodowa Statystyczna Klasyfikacja Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD - 10). Wśród substancji psychoaktywnych wyodrębniono szereg grup, przyjmując jako kryteria podziału:

•powszechność stosowania

•powodowanie problemów zdrowotnych oraz społecznych

•sposób przyjmowania

Klasyfikacja ICD - 10 wyróżnia zaburzenia psychiczne i zachowania spowodowane przyjmowaniem następujących substancji psychoaktywnych:

•alkoholu

•opiatów

•kanabinoli

•leków uspokajających i nasennych

•kokainy

•innych niż kokaina substancji stymulujących, w tym kofeiny

•substancji halucynogennych

•tytoniu

•lotnych rozpuszczalników

•używaniem kilku substancji psychoaktywnych lub innych substancji niż wyżej wymienione

2. **Alkoholizm**

Alkohol jest jedną z najpopularniejszych substancji psychoaktywnych, a jego nadużywanie może prowadzić do wystąpienia wielu negatywnych skutków zdrowotnych. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) alkohol jest jednym z największych czynników ryzyka dla zdrowia populacji, większe ryzyko stanowi tylko palenie tytoniu i nadciśnienie tętnicze. Ze spożywaniem alkoholu związek ma ponad 60 rodzajów chorób i urazów. Z nadużywaniem alkoholu powiązane są m.in. problemy przemocy w rodzinie, ubóstwo i wykluczenie społeczne.

Uzależnienie od alkoholu, czyli alkoholizm, jest chorobą, która zaczyna się i rozwija niezauważalnie bez świadomości zainteresowanej osoby. Polega na niekontrolowanym piciu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci. Powoduje zaburzenia i dysfunkcję różnych układów. Zaburzenia spowodowane nadużyciem alkoholu to m.in. zaburzenia czucia w kończynach, nerwobóle, bolesny ucisk nerwów, osłabienie, bóle mięśniowe. W skrajnych przypadkach mogą wystąpić niedowłady, a nawet porażenia.

Nadużywanie alkoholu może spowodować:

•uszkodzenie wzroku,

•padaczkę alkoholową,

•dysfunkcje układu pokarmowego,

•marskość wątroby,

•przewlekłe lub ostre stany zapalne trzustki,

•schorzenia układu sercowo-naczyniowego, takie jak nadciśnienie, kardiomiopatie, arytmie i udary mózgowe,

•zaburzenia funkcji seksualnych,

•zahamowanie funkcji układu odpornościowego, co manifestuje się zwiększoną wrażliwością na choroby zakaźne, zapalenie płuc, gruźlicę czy nawet raka, prowadzi do niewydolności nerek, zaburzeń hormonalnych, zmian skórnych,

•niedobór witamin,

•utratę tzw. pierwiastków śladowych (m.in. magnezu, wanadu, krzemu itd.),

•przewlekłe zapalenia błony śluzowej tchawicy i oskrzeli prowadzące do zwiększonej podatności na choroby układu oddechowego,

•występowanie porodów niewczesnych i przedwczesnych oraz poronień samoistnych.

3. **Narkomania**

Zjawisko narkomanii ma charakter społeczny. Dotyczy ono zarówno dzieci (w tym noworodków), jak i dorosłych. Długotrwałe przyjmowanie narkotyku prowadzi do ruiny całego ustroju. Narkomani na skutek zmniejszonej odporności częściej zapadają na choroby (gruźlicę, padaczkę, AIDS). Matki-narkomanki mają przedwczesne i skomplikowane porody, a u noworodków mogą wystąpić objawy głodu narkotycznego. Dzieci te są często opóźnione w rozwoju fizycznym i psychicznym. Zażywanie narkotyków wpływa negatywnie na wiele układów w organizmie oraz wątrobę i skórę.

Układ krążenia

Wśród najczęstszych schorzeń w obrębie układu krążenia spowodowanych zażywaniem narkotyków należy wymienić:

•zaburzenia rytmu serca,

•niedokrwienie mięśnia sercowego (łącznie z zawałem),

•nadciśnienie tętnicze,

•kardiomiopatie,

•tętniaki.

Układ nerwowy

Do najczęstszych konsekwencji uzależnienia należą zmiany w móżdżku. Przejawiają się one:

•zaburzeniem koordynacji ruchowej,

•oczopląsem,

•drżeniem mięśniowym,

•dysmetrią.

U osób przyjmujących substancje psychoaktywne często pojawiają się również neuropatie obwodowe. Powstają one zazwyczaj w wyniku równoczesnego działania kilku czynników – toksycznego działania substancji uzależniającej, niedoborów pokarmowych, ucisku na nerwy obwodowe.

Układ oddechowy

•przewlekły nieżyt oskrzeli,

•utrudnienie wymiany gazowej w pęcherzykach płuc przejawiające się bólem w klatce piersiowej,

•pneumokokowe zapalenie płuc,

•rak płaskonabłonkowy, drobnokomórkowy,

•gruczolak płuc.

Układ wydzielania wewnętrznego

U osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych zaburzenia wydzielania wewnętrznego są spowodowane wpływem tych substancji na neuroprzekaźnictwo w ośrodkowym układzie nerwowym i wydzielanie hormonów przysadki mózgowej. Do najczęściej odnotowywanych zaburzeń zalicza się:

•brak miesiączki,

•hipogonadyzm z opóźnionym dojrzewaniem,

•niepłodność,

•impotencja,

•zwiększone wydzielanie hormonów tarczycy,

•obniżenie stężenia testosteronu,

•spadek ruchliwości plemników.

Układ mięśniowo-szkieletowy

Zażywanie narkotyków powoduje niezwykle groźne zmiany, przede wszystkim:

•martwicę mięśni poprzecznie prążkowanych (przejawia się nadwrażliwością mięśni na dotyk, bólami mięśni, podwyższoną temperaturą, obniżonym ciśnieniem krwi, sennością),

•kostniejące zapalenie mięśni (uszkodzone włókna mięśniowe sukcesywnie zastępowane są przez złogi wapnia),

•zapalenie kręgów (szczególnie lędźwiowych), stawów (przede wszystkim krzyżowo – biodrowych)

Wątroba

Zażywanie substancji psychoaktywnych powoduje szereg zmian histopatologicznych. Do najczęstszych problemów dotykających osoby uzależnione należy zaliczyć:

•wirusowe zapalenie wątroby typu A,

•zapalenie wątroby typu B (w przypadkach ostrych zatruć przeradza się w marskość; ponadto może prowadzić do rozwoju raka),

•wirusowe zapalenie wątroby typu C (w około 50% przypadków przyjmuje postać przewlekłą; jest również przyczyną raka wątroby).

Skóra

Uszkodzenia skóry spowodowane iniekcjami dożylnymi należą do bardzo częstych zmian występujących u osób zażywających substancje psychoaktywne tą drogą. Wśród nich wymienić należy:

•zakażenia bakteryjne skóry (ropnie, czyraki),

•zmiany grzybicze,

•zapalenie tkanek okołopaznokciowych,

•choroby pasożytnicze skóry (świerzb, wszawica),

•zmiany skórne w postaci wyprysku z brunatnymi przebarwieniami, z tendencją do powstawania owrzodzeń.

4. **Tytoń**

Palenie tytoniu to nie tylko uzależnienie farmakologiczne, ale przede wszystkim nawyk o charakterze behawioralnym, psychologicznym i społecznym. Palenie tytoniu, niestety nadal pozostaje olbrzymim problemem społecznym w Polsce. Liczne badania światowe wykazały związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy paleniem tytoniu a rozwojem chorób. Wynik ten nie jest zaskakujący w świetle wiedzy na temat składu dymu tytoniowego. W dymie

tytoniowym znajduje się ponad 4000 różnych substancji, wiele o działaniu toksycznym, mutagennym (uszkadzającym DNA), taratogennym (uszkadzającym płód), kancerogennym (powodującym rozwój nowotworów). Substancje te znajdują się w dwóch frakcjach dymu: gazowej oraz cząsteczkowej, zawieszonej w wodzie tworzącej tzw. ciała smołowate. Niektóre z nich działają jedynie miejscowo w jamie ustnej, drogach oddechowych, podczas gdy inne, po wchłonięciu do układu krążenia, wywierają działanie na większość tkanek i organów człowieka.

Do najważniejszych składników dymu tytoniowego należą:

•nikotyna,

•substancje smołowate (rakotwórcze),

•substancje drażniące,

•tlenek węgla.

Sięgając po papieros, powinniśmy pamiętać, że narażamy się na rozwój wielu, często śmiertelnych chorób. Zdrowotne powikłania wynikające z palenia papierosów mieszczą się w trzech podstawowych grupach schorzeń:

•nowotworach,

•chorobie wieńcowej serca,

•niewydolności płuc.

Wśród nich wymienić należy: nowotwory złośliwe płuc, nowotwory jamy ustnej, gardła, przełyku, krtani, chorobę wieńcową serca. Innymi układami i narządami, szczególnie podatnymi na szkodliwe działanie palenia tytoniu są: układ krwionośny, oddechowy, pęcherz moczowy, trzustka, nerki, żołądek.

5. **Uzależnienia behawioralne**

Uzależnieniem behawioralnym, inaczej czynnościowym, nazywamy grupę objawów związanych z wielokrotnym, długotrwałym i utrwalonym powtarzaniem konkretnej czynności. Działanie takie ma na celu zredukowanie złego samopoczucia i wewnętrznego napięcia poprzez osiągnięcie uczucia przyjemności, zaspokojenia, radości czy nawet euforii przez osobę wykonującą daną czynność. Zazwyczaj są to zachowania akceptowane społecznie.

Wspólną cechą wszystkich uzależnień jest zaburzona kontrola impulsów, którym osoba z takimi problemami nie jest w stanie się oprzeć, a poddanie się im przynosi poczucie ulgi.

Przykładami najczęstszych uzależnień behawioralnych są:

•zakupoholizm,

•patologiczny hazard,

•kompulsywne objadanie się,

•ortoreksja – nadmierna koncentracja na zdrowym jedzeniu,

•uzależnienie od seksu lub pornografii,

•pracoholizm,

•uzależnienie od używania komputera i gier komputerowych,

•sieciоholizm – uzależnienie od użytkowania sieci internetowej,

•fonoholizm – uzależnienie od telefonu komórkowego,

•uzależnienie od używania kart płatniczych,

•kleptoholizm – uzależnienie od okradania,

•uzależnienie od środków masowego przekazu,

•tanoreksja – uzależnienie od opalania się w solarium,

•bigoreksja – przesadna dbałość o sylwetkę poprzez ćwiczenia fizyczne, restrykcyjną dietę, stosowanie sterydów anabolicznych,

•uzależnienie od zabiegów medycyny estetycznej i chirurgii plastycznej.

Uzależnienie od wykonywania danej czynności pojawia się w momencie, gdy towarzyszy jej wewnętrzny przymus lub silne pragnienie jej rozpoczęcia i jak najdłuższego kontynuowania. Cechą charakterystyczną uzależnienia (każdego rodzaju) jest narastanie trudności w kontrolowaniu zachowań z nim związanych oraz zwiększenie tolerancji (czyli wewnętrznej potrzeby coraz większej częstotliwości podejmowania czynności uzależniającej). W momencie, gdy czynność zostanie przerwana lub możliwość jej wykonywania zostanie ograniczona, pojawiają się niepożądane objawy abstynencyjne, inaczej odstawienne. Do takich objawów należą zaburzenia fizjologiczne ze strony organizmu, np. nadmierna potliwość, drżenie rąk, bóle głowy czy bezsenność. Dołączyć się mogą także problemy natury psychologicznej, takie jak zachowania agresywne, rozdrażnienie, nasilony lęk, wstyd czy poczucie winy.

Szczególnie często uzależnienia behawioralne dotyczą dzieci oraz młodzieży.

Jednym z częstszych takich zaburzeń jest nałogowe korzystanie z zaawansowanych technicznie urządzeń do wymiany danych, takich jak komputery i smartfony. Walka

z uzależnieniem behawioralnym zależy w głównej mierze od woli i motywacji osoby uzależnionej. Leczenie jest terapią długotrwałą, trudną, niejednokrotnie nieskuteczną.

III. DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ I INNYCH ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH (na podstawie dostępnych danych)

Gmina Starcza znajduje się w północnej części województwa śląskiego w powiecie częstochowskim przy jego południowej granicy. Gmina graniczy z następującymi gminami: Poczesną, Kamienicą Polską, Konopiskami oraz Woźnikami. W jej skład wchodzi 5 sołectw: Starcza , Klepaczka, Łysiec, Rudnik Mały i Własna. Gmina liczy 2.840 mieszkańców (wg. stanu na dzień 31.12.2021r.) z czego 51,4% stanowią kobiety, a 48,6% mężczyźni. W gminie na dzień 31.12.2021r. zarejestrowano 557 dzieci do 18-tego roku życia. W latach 2002-2020 liczba mieszkańców wzrosła o 4,6%. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,7 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. 60,8% mieszkańców gminy Starcza jest w wieku produkcyjnym, 17,7% w wieku przedprodukcyjnym, a 21,5% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Ogólna powierzchnia gminy wynosi 20,1 km2.

Sprawnemu działaniu i wygodzie mieszkańców służą instytucje użyteczności publicznej takie jak: Urząd Gminy, Ośrodek Zdrowia, placówki oświatowe (Przedszkole, Szkoła Podstawowa w Starczy), Gminna Biblioteka, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Placówka Wsparcia Dziennego, filia Urzędu Pocztowego w Kamienicy Polskiej i filia Banku Spółdzielczego w Myszkowie.

1. **Alkoholizm i narkomania**

Ustalona dla terenu gminy Starcza maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wynosi:

1. do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo przeznaczonych do spożycia:
   a) poza miejscem sprzedaży – 20,
   b) w miejscu sprzedaży – 6;
2. powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia:
   a) poza miejscem sprzedaży – 20,
   b) w miejscu sprzedaży – 6;
3. powyżej 18% zawartości alkoholu przeznaczonych do spożycia:
   a) poza miejscem sprzedaży – 20,

b) w miejscu sprzedaży – 6.

Obecnie na terenie gminy funkcjonuje 5 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, gdzie prowadzona jest sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży. Na terenie gminy obowiązuje zakaz nocnej sprzedaży napojów alkoholowych miedzy godz. 22:00 a 6:00.

W 2021 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadziła 5 kontroli w 5 punktach sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Podczas przeprowadzonej kontroli nie odnotowano żadnych uchybień oraz łamania przepisów prawa. Z rozmów ze sprzedawcami wynika jednoznacznie, że nie zauważają oni w 2021r. wzrostu sprzedaży alkoholu.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Starczy w 2021 roku rozpatrzyła 5 wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego. Osoby te i ich rodziny są pod nadzorem Komisji i Punktu Konsultacyjnego. W Punkcie Konsultacyjnym udzielono porad osobom z problemem alkoholowym, dorosłym członkom rodziny, osobom doznającym przemocy: łącznie 5 porad. Porad w punkcie udzielają nieodpłatnie członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

W 2021roku Gminy Zespól ds. Przeciwdziałania przemocy w Rodzinie prowadził 6 Niebieskich Kart i wszystkie zostały założone w związku z nadużyciem alkoholu przez osoby podejrzane o stosowanie przemocy.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starczy w 2021 roku nie udzielił żadnej pomocy finansowej osobie lub rodzinie w której jedną z przesłanek do udzielenia pomocy jest alkoholizm.

Statystyka

Liczba wydanych zezwoleń w Gminie Starcza w poszczególnych kategoriach w latach 2019-2021

Kategoria	2019	2020	2021
Do 4,5 % zawartości alkoholu oraz piwo	0	3	1
Powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu	0	3	1
Powyżej 18% zawartości alkoholu	0	3	1
Łącznie	0	9	3

Źródło: Urząd Gminy Starcza

Liczba punktów sprzedaż napojów alkoholowych w Gminie Starcza

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych			
Lata	**Ogółem**	**Sklepy**	**Lokale gastronomiczne**
2019	5	5	0
2020	5	5	0
2021	5	5	0

Źródło: Urząd Gminy Starcza

Spożycie w litrach na jednego mieszkańca w całym kraju

Rok	Wyroby spirytusowe (100% alkoholu)	Wino i miody pitne	Wino i miody pitne w przeliczeniu na 100% alkohol	Piwo	Piwo w przeliczeniu na 100% alkohol
2015	3,2	6,3	0,76	99,1	5,45
2016	3,2	5,8	0,7	99,5	5,47
2017	3,3	6,1	0,73	98,5	5,42
2018	3,3	6	0,72	100,5	5,53
2019	3,7	6,2	0,74	97,1	5,34
2020	3,7	6,4	0,77	93,6	5,1

Źródło: PARPA

Struktura spożycia napojów alkoholowych w procentach w przeliczeniu na 100% alkohol w latach 2018-2020

	2018	**2019**	**2020**
Wyroby spirytusowe	34,6%	37,8%	38,5%
Wino i miody pitne	7,5%	7,6%	8,0%
Piwo	57,9%	54,6%	53,5%

Źródło: https: PARPA

Obliczenia PARPA na podstawie danych GUS

Przyjmuje się założenie, iż w jednym litrze:

1. piwa zawartych jest 5,5% alkoholu,
2. wina (miodu pitnego) zawartych jest 12% alkoholu.

Średnio na 1 mieszkańca przypada w litrach 100% alkoholu:

✓2015 rok – 9,41

✓2016 rok – 9,37

✓ 2017 rok – 9,45

✓2018 rok – 9,55

✓ 2019 rok – 9,78

✓2020 rok – brak danych

Z powyższych informacji zawartych w tabelach wynika, że nadużywanie substancji, w tym alkoholu, może dotyczyć ponad 3 milionów Polaków. W rodzinach z problemem alkoholowym żyje 3 - 4 mln osób, w tym 1,5-2 mln dzieci. Z kolei 2,5 mln osób w Polsce nadużywa alkoholu, a 700-900 tys. osób jest uzależnionych.

Dane Statystyczne dotyczące nadużywania alkoholu i zażywania środków odurzających w gminie Starcza

	Lata		
	2019	**2020**	**2021**
zakaz spożywania alkoholu w miejscach publicznych – liczba interwencji - liczba osób ukarana mandatami	 53	 104	 115
przestępstwa drogowe - prowadzenie pojazdów po alkoholu: – liczba zatrzymanych nietrzeźwych kierujących (przestępstwo) - liczba zatrzymanych za kierowanie pojazdem po użyciu alkoholu (wykroczenie)	 50	 41	 60
Liczba osób zatrzymanych na terenie Gminy Starcza za posiadanie narkotyków - Dorośli - Nieletni	 10	 20	 10
Liczba osób nietrzeźwych zatrzymanych w celu wytrzeźwienia	4	8	8
Liczba osób nietrzeźwych przewiezionych przez Policję z Gminy Starcza do Izby Wytrzeźwień w innej Gminie	4	8	8
Liczba nietrzeźwych osób nieletnich zatrzymanych w Policyjnych Izbach Dziecka	0	0	0
Liczba nietrzeźwych osób nieletnich zatrzymanych odwiezionych do domów rodzinnych	0	0	0

Dane pozyskane z Komisariatu Policji w Poczesnej

Z ogólnopolskiego raportu przeprowadzonego w szkołach w roku 2019 (Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną) opracowanego przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Instytutu Psychiatrii I Neurologii wynika, że:

✓napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży;

✓chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 80,0% uczniów z młodszej grupy (15-16 lat) i 92,8% uczniów z grupy starszej (17-18 lat);

✓picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 46,7% piętnasto-szesnastolatków i 76,1% siedemnasto-osiemnastolatków;

✓najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród całej młodzieży jest piwo, a najmniej – wino;

✓picie napojów alkoholowych jest nieznacznie bardziej rozpowszechnione wśród chłopców, niż wśród dziewcząt, chociaż niektóre wskaźniki picia są już takie same;

✓wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekraczania progu nietrzeźwości; w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem, chociaż raz upiło się 11,3% uczniów z młodszej grupy (kohorty) i 18,8% ze starszej grupy wiekowej. W czasie całego życia ani razu nie upiło się tylko 66,7% uczniów młodszych i 43,4% uczniów starszych;

✓uwagę zwraca wysoki poziom dostępności napojów alkoholowych przejawiający się w ocenach respondentów;

✓palenie tytoniu jest zachowaniem mniej powszechnym, chociaż raz w życiu paliło 49,9% gimnazjalistów i 65,5% uczniów ze starszej grupy; w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem paliło 23,0% uczniów z grupy młodszej i 35,5% ze starszej (palenie tytoniu jest obecnie podobnie rozpowszechnione wśród dziewcząt, jak wśród chłopców);

✓jeszcze rzadziej zdarza się przyjmowanie leków uspokajających lub nasennych bez przepisu lekarza, takie doświadczenia, chociaż raz w życiu, stały się udziałem 15,1% uczniów z młodszej grupy (kohorty) i 18,3% ze starszej grupy (kohorty);

✓wyniki badania wskazują na znacznie niższy poziom rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych, niż legalnych, zwłaszcza alkoholu i tytoniu. Większość badanych nigdy po substancje nielegalne nie sięgała. Wśród tych, którzy mają za sobą takie doświadczenia większość stanowią osoby, które co najwyżej eksperymentowały z marihuaną lub haszyszem. Chociaż raz w ciągu całego życia używało tych substancji 21,4% młodszych uczniów i 37,0% starszych uczniów. Na drugim miejscu pod względem rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych wśród uczniów gimnazjów jest amfetamina (4,2%), a wśród uczniów szkół wyższego poziomu – ecstasy (5,1%);

✓aktualne, okazjonalne używania substancji nielegalnych, czego wskaźnikiem jest używanie w czasie ostatnich 12 miesięcy, także stawia marihuanę lub haszysz przetwory konopi na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia. W klasach trzecich gimnazjów używa tych środków ponad 16,7% uczniów, w klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych – 29,6%;

✓zarówno eksperymentowanie z substancjami nielegalnymi, jak ich okazjonalne używanie jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców niż wśród dziewcząt. Do problemowych użytkowników marihuany lub haszyszu zidentyfikowanych przy pomocy testu przesiewowego zaliczyć można 5,2% gimnazjalistów oraz 6,7% uczniów ze starszej grupy wiekowej;

✓rozpowszechnienie używania nowych substancji psychoaktywnych, czyli tzw. „dopalaczy" jest niższe niż przetworów konopi. Wśród gimnazjalistów 5,2%, a wśród starszych uczniów 5,3% używało kiedykolwiek tych substancji. Odsetek gimnazjalistów którzy sięgali po „dopalacze" w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem wyniósł 2,5%. W starszej grupie (kohorcie) takich uczniów było 2,2%. Używanie nowych substancji psychoaktywnych jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców niż wśród dziewcząt

Z raportu Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii o stanie narkomanii w Polsce z roku 2020 wynika jasno , że:

✓konsumpcja napojów alkoholowych jest o wiele bardziej rozpowszechniona niż używanie narkotyków. Skala używania narkotyków w Polsce na tle innych krajów UE nie jest duża;

✓w przypadku używania narkotyków w populacji generalnej najbardziej popularna jest marihuana i haszysz. Wyniki badań populacyjnych z lat 2018 i 2019 wskazują na zmniejszenie skali używania przetworów konopi indyjskich;

✓wśród osób podejmujących leczenie z powodu narkotyków po raz pierwszy w życiu, 40% zgłasza marihuanę jako podstawowy narkotyk. Wynikać to może z faktu, iż średnia zawartość THC w marihuanie wynosi 10%, co oznacza, iż jest ona zdecydowanie silniejsza niż była 10 lat temu. Podobne trendy można zaobserwować w Europie, gdzie zawartość THC w marihuanie w ciągu 10 lat wzrosła prawie dwukrotnie;

✓liczba problemowych użytkowników narkotyków pozostaje na stałym poziomie i jest jednym z niższych wskaźników na 100 tysięcy mieszkańców w Europie. Polska ma

również niskie wskaźniki zgonów z powodu narkotyków, zakażeń HIV z powodu używania narkotyków w iniekcjach;

✓wśród osób zgłaszających się do leczenia najczęstszym powodem zgłoszeń (po marihuanie) są narkotyki z grupy amfetamin (36%). Prawie co dziesiąta osoba zgłasza się z powodu metamfetaminy.

Z informacji pozyskanych od placówki szkolnej (na dzień 01.011.2022 r. - 263 uczniów) znajdującej się na terenie Gminy Starcza w latach 2019, 2020, 2021 nie odnotowano przypadków spożywania przez uczniów alkoholu oraz zażywania narkotyków oraz dopalaczy na terenie szkoły. Szkoła co roku realizuje swój wewnętrzny program wychowawczo-profilaktyczny. Szkoła realizuje przy współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Starczy różnorodne kampanie, konkursy plastyczne adresowane do uczniów związane z profilaktyką uzależnień.

We wrześniu 2021 roku przeprowadzona została wśród uczniów, rodziców i nauczycieli diagnoza czynników ryzyka oraz czynników chroniących. Wykazała ona między innymi, że 97,7 % uczniów zaprzecza, że w szkole zdarzają się przypadki spożywania alkoholu. Także 97,3 % ankietowanych rodziców stwierdziło, iż dziecko nie informowało o przypadkach spożywania alkoholu na terenie szkoły.

2. **Uzależnienia behawioralne**

CBOS przeprowadził na przełomie marca 2018 - maja 2019 r. badanie dotyczące uzależnień behawioralnych występujących wśród Polaków. W sumie przeprowadzono ponad 4 tysiące wywiadów. Dotyczyło różnych form uzależnień behawioralnych, od hazardu po uzależnienie od używania telefonu komórkowego.

Z przeprowadzonych badań wynika, że 27 tysięcy osób ma problem z **hazardem.** Polacy najczęściej grają w gry Totalizatora Sportowego (27 proc.) Na kolejnym miejscy są zdrapki (17 proc.), a dalej loterie i konkursy sms-owe (6 proc.). Natomiast 32 proc. grających Polaków powyżej 15 roku życia gra bez ryzyka uzależnienia, ale szacuje się, że ponad 27 tysięcy osób uprawia hazard patologiczny. To mężczyźni mają częściej problem z hazardem niż kobiety. Problem częściej dotyczy ludzi bardzo młodych między 18 a 24 rokiem życia, z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym niż wyższym, o złej sytuacji materialnej. Wśród przyczyn podejmowania gier hazardowych na pierwszy miejscu podawane są przyczyny finansowe, czyli chęć wygrania pieniędzy, a nie rozrywka. 8,4 proc. graczy nie jest świadoma tego, że gra ryzykownie.

Z szacunków wynika, że aż 2,5 mln Polaków jest zagrożonych **uzależnieniem od pracy.** Pracoholizm sprzyja w szczególności osobom, które pracują na własny rachunek. Czynnikiem sprzyjającym jest także pełnienie kierowniczej funkcji, odpowiedzialność za pracę innych osób lub kierowanie projektami. Relatywnie dużo – blisko 12 proc. –osób uzależnionych od pracy w grupie wiekowej od 25 do 34 lat.

Zagrożenie pracoholizmem dotyka tyle samo kobiet, co mężczyzn. Osoby uzależnione najczęściej tłumaczą, że do spędzania kolejnych, dodatkowych godzin w pracy motywuje ich zdobycie wyższej pozycji zawodowej, awansu oraz osiągnięcia wyższego statusy materialnego.

Objawy kompulsywnego kupowania przejawia ok. 3,7 proc. populacji Polaków powyżej 15 roku życia. W tej grupie, zdecydowaną większość, bo niemal 74 proc. stanowią kobiety. Problem też dotyczy zazwyczaj ludzi młodych w wieku od 15 do 24 lat (66,6 proc.), w tym najmłodsi – aż 22 proc. Osoby uzależnione od zakupów dużo częściej niż pozostali kupują odzież i obuwie dla siebie lub innej dorosłej osoby. Towary kupują zarówno w galeriach handlowych, jak i w sklepach internetowych.

Uzależnienie od internetu dotyczy 0,04 proc. osób korzystających z sieci. W liczbach bezwzględnych szacunkowo może to być 465 tysięcy osób. Najbardziej zagrożone są osoby młode i bardzo młode. Ponad połowa z nich nie ukończyła 25 roku życia. Wśród najmłodszych użytkowników internetu, czyli osób w wieku od 15 do 17 lat, 8 proc. wykazuje zagrożenie uzależnieniem od sieci. Wśród starszych użytkowników w wieku od 18 do 24 lat – zagrożonych jest 4,2 proc.

Fonoholizm, czyli ryzykowane korzystanie z telefonu komórkowego, zdecydowanie częściej charakteryzują użytkowników smartfonów, które mają dostęp do internetu niż osoby korzystające z telefonów tradycyjnych. Wśród młodych dorosłych w wieku od 18 do 24 lat odsetek przejawiających uzależnienia jest wyższy niż wśród nastolatków. (odpowiednio 17,6 proc. i 16,4 proc.). Niewiele im ustępują osoby w przedziale od 25 do 3 lat – 12,2 proc. W sposób ryzykowany z mediów społecznościowych korzysta 3,1 proc. użytkowników.

W grupie osób zdradzających objawy fonoholizmu 4,5 proc. stanowią uzależnieni jednocześnie od **mediów społecznościowych.** Z nich korzysta blisko połowa (47,7 proc.) populacji w wieku powyżej 15 roku życia i blisko dwóch trzecich internautów. Pod względem użytkowników najpopularniejszy jest Facebook, a na kolejnych miejscach plasują się You Tube oraz Instagram. 43 proc. użytkowników w zasadzie nie wylogowuje się z serwisów. Osoby z grup ryzyka spędzają w mediach społecznościowych przeciętnie 6,5 godziny, pozostali – dwuipółkrotnie mniej.

Przerażające dane dotyczą korzystania z urządzeń mobilnych przez dzieci. Wynika z nich, że dwie trzecie rodziców dzieci między 2 a 5 rokiem życia (64 proc.) deklaruje, że korzystają one z urządzeń mobilnych. Średnio z mobilnymi ekranami spędzają pół godziny, niewiele więcej, bo zaledwie kilka minut dłużej, spędzają na czytaniu książek. Dla porównania, niespełna dwie godziny dziennie zajmuje im zabawa z rodzicami, a półtorej godziny zabawa z innymi dziećmi. Tylko 35,5 proc. rodziców nie dawało swoim dzieciom smartfonów i tabletów. Przeciętny czas jaki małe dzieci spędzają przed ekranami wynosi 49 minut, czyli więcej niż godzina lekcyjna. Tymczasem lekarze podkreślają, że dzieci do 3 roku życia w ogóle nie powinny spędzać czasu przed ekranem.

IV. ODBIORCY PROGRAMU

Gminny program skierowany jest do wszystkich mieszkańców Gminy Starcza, a szczególności do:

✓osób i rodzin z problemem uzależnień

✓osób współuzależnionych i DDA

✓osób i rodzin zagrożonych problemem uzależnień

✓osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu problemu uzależnień

✓przedstawicieli instytucji i służb pracujących w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii, uzależnień behawioralnych.

V. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI PROFILAKTYCZNEJ I NAPRAWCZEJ

Rozwiązywanie problemów uzależnień wymaga współdziałania z instytucjami oświaty, policji, pomocy społecznej, służby zdrowia, wymiaru sprawiedliwości i innymi jednostkami administracji publicznej.

Na terenie gminy działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która rozpatruje wnioski o zastosowanie leczenia odwykowego, współpracuje z placówkami lecznictwa odwykowego oraz placówkami terapeutycznymi. GKRPA opiniuje wnioski o zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych.

Działa Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i członków ich rodzin, w którym udzielane są porady i informacje o możliwościach podejmowania profesjonalnej terapii

i leczenia osób uzależnionych od alkoholu, udzielane jest wsparcie i niezbędne informacje związane z uzależnieniem od alkoholu i narkotyków członkom rodzin osób uzależnionych.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ściśle współpracuje z Zespołem Interdyscyplinarnym w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Dobrze układa się współpraca z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie udzielania pomocy dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji spowodowanej nadużywaniem alkoholu przez członków rodzin oraz szkołą w zakresie prowadzenia programów profilaktyki szkolnej. W 2021 roku w Szkole Podstawowej w Starczy im. Józefa Lompy realizowany był program wychowawczo-profilaktyczny adresowany do uczniów.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udziela pomocy finansowej na zaspokojenie najpilniejszych potrzeb życiowych, organizuje dożywianie dzieci w szkole. Inną formą pomocy świadczoną przez Ośrodek rodzinie mającej trudności w wypełnianiu swoich zadań jest udzielanie poradnictwa rodzinnego, terapii rodzinnej i pracy socjalnej.

Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży realizowane jest głównie poprzez wdrażanie różnych programów socjoterapeutycznych, profilaktycznych, zajęć dodatkowych w Gminnej Placówce Wsparcia Dziennego w Starczy. W roku 2021 realizowane było zadanie „Czas wolny inaczej XI" w ramach konkursu „Wspieranie lokalnych systemów profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym w Województwie Śląskim w 2021r."

Szczegółowe zadania w zakresie realizacji profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii stanowi Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 rok – zadania do realizacji.

VI. CELE PROGRAMU

Głównym celem Gminnego Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Starcza na lata 2022-2024 jest ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych, używania środków psychoaktywnych oraz z uzależnień behawioralnych poprzez rozwój i doskonalenie istniejącego systemu przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie dostosowanego do zmieniających się potrzeb i zagrożeń, uwzględniającego w szczególności: zapobieganie uzależnieniom poprzez systematyczną realizację różnych form oddziaływań skierowanych do społeczności lokalnej, niwelowanie

skutków wynikających z problemów uzależnień poprzez zapewnienie bezpłatnej interdyscyplinarnej pomocy specjalistycznej, podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy, prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

Zadanie 1

Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków oraz uzależnień behawioralnych.

Cel: Zapewnienie osobom uzależnionym od alkoholu, osobom uzależnionym od substancji psychoaktywnych w sposób szkodliwy i ryzykowny oraz osobom z uzależnieniami behawioralnymi odpowiedniej oferty terapeutycznej i rehabilitacyjnej.

Sposób realizacji:

1. Udzielanie pomocy osobom uzależnionym oraz zagrożonym uzależnieniem w następujących formach:

✓konsultacje specjalistów,

✓zajęcia edukacyjne, w tym warsztaty i treningi,

✓pomoc i wsparcie psychologiczne,

✓zajęcia będące alternatywą wobec używania substancji psychoaktywnych, wspomagające proces zdrowienia,

✓wspieranie osób uzależnionych, po ukończonych programach terapii podstawowej i pogłębionej,

✓pomoc udzielana osobom uzależnionym od narkotyków, dopalaczy,

2. Udział lub organizowanie, współorganizowanie konferencji, seminariów oraz innych form podnoszących poziom kwalifikacji z zakresu terapii uzależnień.

Zadanie 2

Udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień od alkoholu i narkotyków pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową.

Cel: Ograniczenie zaburzeń życia rodzinnego i społecznego, będących skutkiem nadużywania alkoholu bądź innych środków psychoaktywnych oraz stosowania przemocy w rodzinie.

Sposoby realizacji:

1. Udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy w związku z używaniem substancji psychoaktywnych poprzez:

✓ konsultacje specjalistów,

✓zajęcia edukacyjne,

✓zajęcie kulturalne,

✓ zajęcia sportowe,

✓ warsztaty umiejętności życiowych,

✓ poradnictwo,

✓ psychoterapię,

✓działalność z zakresu aktywizacji społecznej i zawodowej.

2. Kontynuowanie działalności Punktu Informacyjno- Konsultacyjnego dla osób które chcą uzyskać informacje na temat uzależnień.
3. Finansowanie różnych form pomocy dla dzieci oraz rodzin, w których występują problemy w związku z używaniem substancji psychoaktywnych oraz przemocą w rodzinie, poprzez organizację wolnego czasu i wypoczynku.
4. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie przez:

✓dofinansowanie zadań realizowanych w ośrodkach interwencji kryzysowej dla ofiar przemocy w rodzinie,

✓ szkolenia dla służb zajmujących się przeciwdziałaniem zjawisku przemocy w rodzinie, w tym Zespołu Interdyscyplinarnego,

✓dofinansowanie programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie,

✓dofinansowanie programów terapeutycznych dla ofiar przemocy w rodzinie,

✓finansowanie pomocy psychologicznej, prawnej, pedagogicznej dla ofiar przemocy w ramach pracy zespołów interwencyjnych w środowisku zdarzenia.

Zadanie 3

Prowadzanie profilaktycznej działalności informacyjnej, kulturalnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym skierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.

Cel: 1. Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat szkód wynikających z picia alkoholu i zażywania substancji psychoaktywnych. Zwiększenie kompetencji rodziców oraz osób pracujących z dziećmi, aby mogli oni w efektywny sposób przekazywać wiedzę na temat uzależnień, wskazać alternatywne wzorce spędzania wolnego czasu, radzenia sobie ze stresem i rozwiązywaniem problemów.

Sposoby realizacji:

1. Realizowanie, finansowanie, dofinansowywanie realizacji programów z zakresu profilaktyki uzależnień, w tym:

✓programów informacyjno-edukacyjnych,

✓ programów kulturalnych,

✓programów sportowych,

✓ programów środowiskowych,

✓programów socjoterapeutycznych oraz innych programów zawierających elementy terapii,

✓realizacja programów interwencyjnych na rzecz dzieci, młodzieży i rodzin z problemem alkoholowym,

✓programów alternatywnych z uwzględnieniem pozalekcyjnych zajęć sportowych,

✓programów realizowanych w czasie wolnym od nauki, w tym podczas ferii oraz wakacji.

2. Prowadzenie edukacji publicznej we współpracy z mediami publicznymi. Organizowanie i udział w lokalnych i ogólnopolskich kampaniach, akcjach profilaktycznych.

3. Promocja zdrowego, bezpiecznego stylu życia, zdrowia psychicznego, poprzez organizowanie, finansowanie, dofinansowywanie różnego rodzaju imprez oraz wydarzeń społeczno – kulturalnych adresowanych do mieszkańców Gminy Starcza.

4. Prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego.

5. Udział lub organizowanie, współorganizowanie szkoleń, konferencji, seminariów i innych podnoszących poziom kwalifikacji realizatorów działań z zakresu profilaktyki zintegrowanej oraz problematyki uzależnień.

6. Wspieranie działań zmierzających do ograniczenia dostępności różnych substancji psychoaktywnych (między innymi „dopalaczy" oraz innych środków odurzających).

7. Prowadzenie badań, monitorowanie problemów społecznych, związanych z używaniem substancji psychoaktywnych oraz przemocą w rodzinie.

8. Promowanie wśród dzieci i młodzieży aktywnych form spędzania czasu wolnego poprzez realizację projektów i programów profilaktycznych, w tym programów realizowanych w Gminnej Placówce Wsparcia Dziennego w Starczy, tj. realizacja przyjętego programu placówki i pokrycie kosztów jej utrzymania:

- ✓wynagrodzenia osobowego pracowników,
- ✓wydatków osobowych niezaliczonych do wynagrodzeń,
- ✓dodatkowego wynagrodzenia rocznego,
- ✓składek na ubezpieczenia społeczne,
- ✓składek na Fundusz Pracy,
- ✓wynagrodzenia bezosobowego,
- ✓zakup materiałów i wyposażenia,
- ✓zakup środków żywności,
- ✓zakup energii,
- ✓zakup usług pozostałych

✓opłaty z tytułu usług telekomunikacyjnych,

✓odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych.

Zadanie 4

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Cel: Wspieranie i dofinansowanie projektów z zakresu profilaktyki i uzależnień realizowanych przez instytucje oraz organizacje pozarządowe wyłonione w wyniku konkursów.

Sposoby realizacji:

1. Udzielanie pomocy merytorycznej, organizacyjnej instytucjom, osobom fizycznym, organizacjom pozarządowym, w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy.
2. Współdziałanie z instytucjami i organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, w zakresie realizacji:

   ✓programów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży, rodzin, w tym z grup podwyższonego ryzyka,

   ✓programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i ich rodzin,

   ✓programów szkoleniowych dla osób pracujących z osobami zagrożonymi oraz uzależnionymi od narkotyków.
3. Współpraca z Komisariatem Policji w Poczesnej (dzielnicowym Gminy Starcza) mająca na celu zapobieganie naruszeniu porządku publicznego powodowanego przez osoby pod wpływem substancji psychoaktywnych.

Zadanie 5

Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w artykule 13 i artykule 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Cel: Ograniczenie i zmiana struktury spożywania napojów alkoholowych.

Sposoby realizacji:

1. Prowadzenie działań kontrolno-interwencyjnych przez członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Starczy w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
2. Kształtowanie właściwych postaw reagowania w sytuacji sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym, nieletnim poprzez m.in. organizację szkoleń dla sprzedawców i przedsiębiorców sprzedających napoje alkoholowe na ternie Gminy Starcza.

VII. REZULTATY I OCZEKIWANIA

1. Zwiększenie wiedzy na temat problemów oraz kosztów społecznych i ekonomicznych związanych z piciem alkoholu, zażywaniem środków psychoaktywnych oraz uzależnieniem behawioralnym.
2. Poprawa funkcjonowania zdrowotnego i społecznego osób uzależnionych utrzymujących abstynencję.
3. Zwiększenie liczby osób korzystających z profesjonalnej pomocy w zakresie leczenia uzależnienia i współuzależnienia.
4. Zwiększenie świadomości w zakresie profilaktyki uzależnień w tym uzależnień behawioralnych.
5. Zwiększenie udziału w kształtowaniu świadomości i przekonań społecznych w temacie uzależnień, przemocy domowej.
6. Upowszechnienie i utrwalanie postaw abstynenckich.
7. Wzmocnienie współpracy lokalnych przedstawicieli instytucji publicznych i środowisk abstynenckich działających w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i uzależnień behawioralnych.
8. Popularyzacja wiedzy z zakresu profilaktyki uzależnień.

VIII. WSKAŹNIKI ORAZ NARZĘDZIA EWALUACJI DZIAŁAŃ

Poniżej określono wskaźniki niezbędne do przeprowadzenia ewaluacji programu:

✓Liczba osób uzależnionych i pijących szkodliwie oraz eksperymentujących ze środkami psychoaktywnymi, członków rodzin oraz ofiar i sprawców przemocy korzystających ze wsparcia Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Punktu Konsultacyjnego.

✓Liczba uczestników konsultacji indywidualnych odbywających się w ramach działania Punktu Konsultacyjnego.

✓ Liczba godzin oferowanego poradnictwa specjalistycznego.

✓Liczba osób wobec których prowadzono postępowanie sądowe o zobowiązaniu się do podjęcia leczenia uzależnia.

✓Liczba osób uzależnionych i członków ich rodzin, z którymi przeprowadzono rozmowy motywujących przez członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

✓Liczba osób skierowanych na badanie do biegłego psychologa i psychiatry w celu wydania opinii o przedmiocie uzależnienia od alkoholu.

✓Liczba dzieci, młodzieży, nauczycieli i rodziców objętych działaniami zarówno szkolnymi, jak i pozaszkolnymi związanymi z edukacją i profilaktyką z zakresu uzależnień i przeciwdziałania przemocy.

✓Liczba dzieci i młodzieży korzystających z wypoczynku zawierającego program profilaktyczny.

✓Liczba przeszkolonych osób w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz przeciwdziałania przemocy.

✓Liczba interwencji Policji w związku z naruszeniem przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

✓Liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

✓Liczba rozdystrybuowanych materiałów związanych z tematyką profilaktyki i uzależnienia.

✓Liczba wydarzeń społeczno-kulturalnych adresowanych do mieszkańców Gminy Starcza.

Narzędziami służącymi do ewaluacji niniejszego programu będą między innymi:

✓wykaz konsultacji z Punktu Konsultacyjnego,

✓opracowania statystyczne/sprawozdania z instytucji działających w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Komisariat Policji, Gminna Placówka Wsparcia Dziennego.

✓ opracowania statystyczne/sprawozdania pochodzące z instytucji centralnych, takich jak: Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

IX. REALIZATORZY I ADRESACI PROGRAMU

Realizatorzy programu:

✓Pełnomocnik Wójta do realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przeciwdziałania Narkomanii;

✓Gminne placówki oświatowe;

✓Punkt Konsultacyjny;

✓Komisariat Policji w Poczesnej;

✓Organizacje pozarządowe i inne podmioty, szczególnie te prowadzące działalność w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym oraz sportu;

✓Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starczy;

✓Gminna Placówka Wsparcia Dziennego w Starczy działająca w strukturach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starczy;

✓Gminny Zespól Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;

✓Gmina Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Starczy.

Adresatami są:

✓dzieci i młodzież szkolna;

✓osoby uzależnione od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych;

✓osoby z uzależnieniami behawioralnymi;

✓członkowie rodzin osób uzależnionych;

✓osoby pijące alkohol szkodliwie bądź ryzykownie;

✓sprzedawcy napojów alkoholowych.

X. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W STARCZY

✓Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Starczy, za udział w posiedzeniu Komisji, przysługuje wynagrodzenie w wysokości 5% minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego stosownymi przepisami.

✓Podstawę do naliczenia wypłaty członkom Komisji, stanowi obecność na posiedzeniu potwierdzona własnoręcznym podpisem na liście obecności.

✓W przypadku poniesienia, przez członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Starczy, kosztów podróży służbowej na terenie kraju, przysługuje im zwrot poniesionych kosztów, na podstawie delegacji służbowej - na takich samych zasadach jak pracownikom Urzędu Gminy w Starczy.

XI. MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starczy będzie realizatorem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Starcza na lata 2022-2024 oraz instytucją na bieżąco monitorującą Program.
2. Realizator przedstawi Wójtowi Gminy Starcza sprawozdanie z realizacji niniejszego programu w terminie do końca kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie.
3. Wójt Gminy Starcza przedstawia Radzie Gminy Starcza sprawozdanie z realizacji niniejszego programu w terminie do 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie.

XII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Finansowanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Starcza odbywać się będzie w ramach środków własnych gminy pozyskanych w 2022 r., 2023 r. i 2024 r. z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Źródła:

1. www.gov.pl
2. https://www.parpa.pl/index.php/szkody-zdrowotne-i-uzaleznienie/uzaleznienie
3. https://www.kbpn.gov.pl
4. https://www.gov.pl/web/zdrowie/zdrowie-psychiczne-i-uzaleznienia

5. https://pl.wikipedia.org

6. https://www.hellozdrowie.pl/co-to-sa-uzaleznienia-behawioralne-przyklady-oraz-metody-leczenia/

7. www.cinn.gov.pl

8. Raport Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii o stanie narkomanii w Polsce (2020)

9. Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną , Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 r. - Janusz Sierosławski

10. Jak rozpoznać i pokonać uzależnienie od smartfona. Praktyczne wskazówki i ćwiczenia - Hilda Burke

11. www.prawo.pl

12. Zadania i kompetencje Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – Aspekty Prawne i Praktyka działania ; Kama Dąbrowska, Katarzyna Łukowska, Agnieszka Czerkawska.